

ÖĞRETMEN DİJİTAL YETERLİKLERİ

Türkiye'de merkezi düzeyde ulusal ihtiyaçlara göre belirlenmiş bir Öğretmen Dijital Yeterlik Çerçevesi mevcut değildir.

TEDMEM olarak "Öğretmen Dijital Yeterlikleri" kavramına mercek tutarak Türkiye'de öğretmen dijital yeterlik çerçevesinin oluşturulması sürecine yönelik öneriler geliştirmeyi planladık. Bu kapsamda öğretmen dijital yeterlikleri ile ilgili mevcut duruma ilişkin uluslararası kuruluşların eylem planları ve alanyazındaki kavramsal çalışmalarını inceledik ve COVID-19 salgını sırasında elde edilen tecrübeleri sistematik bir biçimde veriye dayalı olarak ortaya koymaya çalıştık. Bu bilgi birikiminden yola çıkarak Türkiye'ye ilişkin değerlendirme ve önerilerimizi sunduk. İyi okumalar dileriz.

Dijital Yeterlik Nedir?

- Dijital yeterlik, dijital teknolojinin gelişmesi ile toplumun ihtiyaç ve beklentilerinin değişmesine bağlı olarak süreç içinde gelişen ve çoğunlukla politika belgelerinde yer verilen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Dijital Yeterlik, bilgi edinmek, iletişim kurmak ve yaşamın tüm yönlerine ilişkin temel problemleri çözmek amacıyla dijital teknolojileri geniş bir kapsamda, kendinden emin ve eleştirel bir bakış açısı ile kullanma olarak tanımlanmaktadır.”

Ulusal Öğretmen Dijital Yeterlik Çerçevesine Neden İhtiyaç Var?

- Ulusal bir çerçevenin olmayışı, öğretmenlerin dijital yeterlikleri ile ilgili mevcut durum ve ihtiyaçların belirlenmesi hususunda engel teşkil etmekte; uzaktan eğitim ortamlarının verimliliği konusunda ise soru işaretleri doğurmaktadır.
- Dolayısıyla, uygulanan uzaktan eğitimin niteliğini arttırmak ve yaşanan çağın gerektirdiği becerilere sahip olan öğretmenler yetiştirmek için, öncelikle ulusal bir kavramsal çerçevenin oluşturulması elzemdir.

Öğretmenlerin dijital yeterlikleri ile ilgili salgın öncesi konuşulan kavramların ve bileşenlerin ötesine geçilmesi gerekmektedir.

Dünyada Dijital Yeterlik ile İlgili Uygulama ve Politikalar

- OECD'ye göre öğretmen dijital yeterlikleri, genellikle nüfusun dijital okuryazarlığını veya yeterlik seviyesini geliştirmeyi amaçlayan ulusal dijital stratejilerin/politikaların merkezinde yer almaktadır.
- 2018 – 2019 akademik yılını ele alan Avrupa'daki Okullarda Dijital Eğitim Raporu'ndaki dijital eğitim göstergelerinde, öğretmenlerin dijital yeterliklerine ve ülkelerin bu konuya yönelik politikalarına yer verilmiştir.
- Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 43 eğitim sistemini içeren rapordaki verilere göre, eğitim sistemlerinin yaklaşık üçte ikisinde öğretmen dijital yeterlikleri, öğretmen temel yeterlikleri arasında yer almaktadır.

- Öğretmenlerin dijital yeterliklerine dair en güncel politika belgelerinden biri de Avrupa Birliği'nin 2021-2027 yıllarını kapsayan Dijital Eğitim Eylem Planı'dır.
- Dijital Eylem Planı için toplanan veriler ve çeşitli paydaşlardan alınan görüşler doğrultusunda birtakım rehber ilkeler, müdahale alanları ve eylem önerileri belirlenmiştir. Bu rehber ilkelerden birisi dijital yeterlikle ilgilidir ve şu şekilde açıklanmıştır:

“Dijital yeterlik, tüm öğretmenler ve diğer eğitim personeli için temel bir beceri olmalı ve aday öğretmen eğitimi de dahil olmak üzere öğretmenlerin mesleki gelişiminin tüm alanlarına yerleştirilmelidir.”

Değerlendirme ve Öneriler

- Türkiye için atılacak adımların başında dünyadaki eğilimlerin, yapılan çalışmaların ve salgın süresince yaşanan tecrübelerin sistematik analizi sonucunda, öğretmen dijital yeterlikleri kavramsal çerçevesinin oluşturulması gelmelidir.
- Avrupa Birliği Dijital Eylem Planı'nın Türkiye koşullarına uyarlanmasına yönelik çalışmalar ivedilikle başlatılmalıdır.
- Tanımlanan öğretmen dijital yeterlik çerçevesi üzerinden her öğretmenin dijital yeterliklerine ilişkin kapasite ve ihtiyaçları net olarak tanımlanmalıdır.
- Öğretmenlerin dijital yeterliklerini geliştirmeye odaklanması için dijital bağlamda teknik altyapı sorunlarının giderilmesi ve öğrenciler arası dijital uçurumun azaltılması için yapılan çalışmalar hız kesmeden devam etmelidir.

%66